

**2013 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES
 VERTINIMO INSTRUKCIJA
 Pagrindinė sesija
 ATSAKYMAI**

Kiekvienas iš 1–30 klausimų vertinamas 1 tašku.

Nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ats.	B	A	B	C	B	B	C	A	C	B

Nr.	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Ats.	B	B	B	A	C	D	B	C	A	D

Nr.	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Ats.	B	B	C	D	C	B	B	C	B	C

Mokinys atsakymus į 31–61 klausimus **gali suformuluoti savais žodžiais**. Ar atsakymų turinys yra teisingas, sprendžia egzamino užduoties vertintojai.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
31	Galimi atsakymai: Šaltinis A. LDK teritorijos kaita (iki 1430 m. didėjo, o nuo 1569 m. pradėjo mažėti). Lietuvių skaičiaus augimas. Lietuvių skaičiaus procentais mažėjimas LDK (iki 1430 m. mažėjo, o nuo 1569 didėjo). Galimi atsakymai: Šaltinis B. LDK tampa daugiataute (ir daugiakultūre) valstybe. LDK vyrauja skirtingos religijos. LDK naudojamos skirtingos rašto kalbos.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytos dvi raidos ypatybės. <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai nurodytos keturios raidos ypatybės.
32	Mažiausia – Mindaugo. Didžiausia – Vytauto.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.
33	Lietuvių skaičius nuolat augo, o teritorija ne tik augo, bet ir mažėjo (nuo 1569 m.)	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
34	Keičiantis LDK teritorijai, lietuvių skaičius procentais valstybėje mažėjo. LDK tapo daugiataute valstybe, kurioje ilgainiui lietuviai sudarė mažumą. Tolerantiška valstybė.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai.
35	A – Prūsija. B – Austrija. C – Rusija.	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytos visos valstybės.
36	D – Prūsijai. Metai – 1793 m. E – Austrijai. Metai – 1772 m.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodyta valstybė ir metai. <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai.
37	1. Krokuva. Valstybė – Austrijai. 2. Varšuva. Valstybė – Prūsijai. 3. Vilnius. Valstybė – Rusijai.	3	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytas miestas ir valstybė, kuriai jis atiteko arba teisingai nurodyti trys miestai. <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai nurodyti du miestai ir valstybės, kurioms jis atiteko. <i>3 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateiktas visas atsakymas.
38	Rusijai ir Prūsijai.	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytos dvi valstybės.
39	Išorės – Rusijos įtakos augimas (galingesnių kaimyninių valstybių įtaka). Paaiškinimas – valstybė tapo vis mažiau savarankiška ir priklausoma nuo išorės diktato / Prancūzijos finansinė įtaka. Galimi atsakymai: Vidaus – liberum veto. Paaiškinimas – neleido priimti reikalingus įstatymus. Vidaus – skurdas ir baudžiava. Paaiškinimas – tai stabdė valstybės pažangą. Vidaus – monarchijos renkamumas. Paaiškinimas – nebuvo šalyje stabilumo. Vidaus – konfederacijos. Paaiškinimas – bajorų tarpusavio kovos silpnino valstybę.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
40	<p>Laikotarpis XIII–XVI a. (1263–1569 m.) Bruožas – politiškai tvirtėjo, bet suartėjo su Lenkija. Nuolatiniai karai su kryžiuočiais ir priešinimasis Maskvos ekspansijai ir kt.</p> <p>Laikotarpis XVI–XVIII a. (1569–1795 m.) Bruožas – Lenkijos ir Lietuvos susijungimas į vieną valstybę. LDK dalinio savarankiškumo išsaugojimas. ATR silpnėjimas ir užsienio valstybių įtakos augimas ir kt.</p>	4	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytas laikotarpis.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai nurodytas laikotarpis ir jo bruožas.</p> <p><i>3 taškai</i> skiriami, kai teisingai nurodyti du laikotarpiai ir vienas bruožas</p> <p><i>4 taškai</i> skiriami, kai pateiktas visas atsakymas.</p>
41	<p>Laikotarpis – viduriniai amžiai. Šaltiniai – A ir C.</p> <p>Laikotarpis – naujųjų laikų istorija. Šaltiniai – B ir D.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodomas laikotarpis ir teisingai priskiriami šaltiniai.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateiktas visas atsakymas.</p>
42	<p>Teisingas – Viduržemio jūra skiria Europą nuo Afrikos.</p> <p>Galimi atsakymai: Nepatvirtinti – Žemė yra apskritos formos, ją iš visų pusių skalauja vandenynai (ir dalija į tris dalis). Rojus yra tolimiausiuose rytuose. Žemė panaši į ratą.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p>
43	<p>Hipotezė – Žemė juda. Paiškinimas: formavosi mokslu paremta pasaulėžiūra./ Žemė yra judantis visatos kūnas.</p> <p>Hipotezė – Saulė pripažįstama visatos centru. Paiškinimas: griovė įsitvirtinusi geocentrinę pasaulio suvokimą.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas arba teisingai nurodytos hipotezės.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p>
44	<p>Terminai – geocentrinė ir heliocentrinė pasaulio samprata.</p> <p>Paiškinimas – pagal geocentrinę sampratą Žemė, o pagal heliocentrinę Saulė yra visatos centras.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodyti terminai.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p>

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
45	<p>Senjoro – įsipareigoja globoti ir apsaugoti vasalą nuo pavojų, suteikia žemės valdą.</p> <p>Vasalo – atlikti senjorui tarnybą (ir būti jam ištikimas).</p> <p>Paaiškinimas: senjoras (ir vasalas) likdavo savarankiški žmonės, o valstiečiai buvo priklausomi ir neturėjo laisvės.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodomi senjoro ir vasalo įsipareigojimai arba pateiktas teisingas paaiškinimas.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p>
46	<p>Individo – siekti užsibrėžto tikslo, pabrėžiama žmogaus prigimtinė laisvė.</p> <p>Paaiškinimas: žmonių savarankiška veikla sukūrė konkurenciją ir paspartino visuomenės pažangą ir kt.</p> <p>Tautų – jos galėjo įsijungti į laisvą tarptautinę prekybą .</p> <p>Paaiškinimas: stiprėjo tarptautiniai ryšiai, skatinę ekonomikos pažangą (galimas šaltinio atpasakojimas).</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas arba nurodomos individo ir tautų teisės.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p>
47	<p>Sankloda – feodalizmas.</p> <p>Paaiškinimas: senjoro ir vasalo hierarchiniai ryšiai (globos ir ištikimybės ryšiai tarp senjoro ir vasalo) ir kt.</p> <p>Sankloda – kapitalizmas.</p> <p>Paaiškinimas: privatinės nuosavybės (ir konkurencijos atsiradimas) ir kt.</p>	4	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p> <p>3 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti tris atsakymai.</p> <p>4 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti keturi atsakymai.</p>
48	<p>Vertybė – ištikimybė (tradicijos).</p> <p>Paaiškinimas: ji palaikė visuomenės stabilumą ir nusistovėjusias tradicijas visose gyvenimo srityse.</p> <p>Vertybė – laisvė.</p> <p>Paaiškinimas: skatino įvairiapusišką visuomenės raidą.</p>	4	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p> <p>3 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti tris atsakymai.</p> <p>4 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti keturi atsakymai.</p>

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
49	<p>Režimas – stalinizmas (komunizmas, bolševizmas, socializmas). Dešimtmetis – antras (trečias).</p> <p>Režimas – nacizmas (fašizmas). Dešimtmetis – ketvirtas.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytas režimas ir dešimtmetis arba nurodyti teisingai du režimai.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p>
50	<p>Pertvarkymas – kolektyvizacija (nacionalizacija). Paaishkinimas: jos tikslas – panaikinti privačią žemės nuosavybę ir sukurti nuo valdžios priklausomą ūkininkavimo sistemą ir kt.</p> <p>Pertvarkymas – industrializacija. Paaishkinimas: tikslas – sukurti sunkiąją pramonę ir pagausinti proletariato klasę ir kt.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai nurodytas pertvarkymas ir pateiktas teisingas paaishkinimas arba nurodyti teisingai du pertvarkymai.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p>
51	<p>Žmonės gyveno ir dirbo ypač sunkiomis sąlygomis. Kentė skurdą, pažeminimą ir represijas.</p> <p>Industrializacija sukūrė stambiąją pramonę, tačiau kolektyvizacija nualino kaimą ir iš esmės nepakėlė žemės ūkio produkcijos.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas paaishkinimas arba teisingai parašytas įvertinimas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai, nurodant industrializacijos ir kolektyvizacijos reikšmę šalies ūkiui..</p>
52	<p>Galimi atsakymai:</p> <p>Priežastis – valdančiosios klasės intrigos. Paaishkinimas: šios intrigos sudarė sąlygas Hitleriui įgyti politinę įtaką.</p> <p>Priežastis – Didžioji ekonominė krizė. Paaishkinimas: nuskurdino gyventojus ir sudarė palankias sąlygas reikštis nacizmo ideologijai.</p> <p>Priežastis – veiksminga nacių propaganda Paaishkinimas: suklaidino didelę dalį vokiečių visuomenės.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodyta priežastis ir paaishkinimas arba teisingai nurodytos dvi priežastys.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p>
53	<p>Pakeitimas – panaikino demokratines konstitucines garantijas. Paaishkinimas: gyventojai prarado galimybę savarankiškai reikštis politiniame gyvenime.</p> <p>Pakeitimas – sutriuškintos profsajungos. Paaishkinimas : žmonės nebegalėjo teisėtai ginti savo interesų ir turėjo paklusti valdžios diktatui.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytas pakeitimas ir jis paaishkintas arba teisingai nurodyti du pakeitimai.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai.</p>

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
54	<p>Pagrindinė mintis – asmeninės Stalino diktatūros įtvirtinimas.</p> <p>Paaishkinimas: karikatūroje visi žmonės yra įgavę Stalino pavidalą.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai.</p>
55	<p>Teiginys: „Jokia diktatūra nebuvo taip karštai trokštama ir taip tvirtai remiama tokios gausybės žmonių, kaip Hitlerio diktatūra Vokietijoje.“ / „Masių diktatūra, valdanti jas pačias“ / „Visuomenė buvo sutramdyta tvirtų pažadų žmogaus, kuris aistringai tikėjo savimi“.</p> <p>Paaishkinimas: didelė dalis žmonių dėl veiksmingos nacių propagandos įtikėjo jų ideologija.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p>
56	<p>Galimi atsakymai:</p> <p>Totalitarinė diktatūra su vado kultu.</p> <p>Represijos prieš kitaminčius.</p> <p>Demokratijų institucijų stoka.</p> <p>Agresyvi užsienio politika.</p> <p>Visų gyvenimo sričių kontrolė.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p>
57	<p>Galimi atsakymai:</p> <p>SSRS panaikinta privati nuosavybė, o nacistinėje Vokietijoje ji išliko.</p> <p>SSRS buvo pabrėžiamas klasinis principas, o nacistinėje Vokietijoje aukštinama tauta iki rasistinio kraštutinumo.</p> <p>Skirtingas požiūris į religiją.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p>
58	<p>SSRS tautos buvo tremiamos, varžoma jų laisvė, susidorojama su kitaminčiais, naikinama tautinė savimonė.</p> <p>Vokietijos valstybei – Vokietija buvo įtraukta į avantiūrinį karą, žuvo milijonai žmonių, ilgam šalies teritorija buvo padalinta.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai.</p>
59	<p>Metai – 1938 m.</p> <p>Reikalavimas – užmegzti diplomatinius santykius su Lenkija.</p> <p>Paaishkinimas: Lietuva buvo priversta atsisakyti esminio – moralinio ir politinio principo: neužmegzti su Lenkija jokių diplomatinių ryšių, kol ji negrąžins Vilniaus.</p>	3	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p>2 <i>taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai.</p>

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	<p>Metai – 1939 m. Reikalavimas – atiduoti Vokietijai Klaipėdos kraštą. Paaškinimas: Lietuva turėjo atsisakyti vienintelio uosto ir savo etninių žemių.</p> <p>Metai – 1940 m. Reikalavimas – pakeisti vyriausybę ir įsileisti SSRS kariuomenės neribotą skaičių, Skučą ir Povilaitį atiduoti teismui. Paaškinimas: Lietuva turėjo atsisakyti nepriklausomybės ir sunkiai kurto valstybingumo.</p>		3 taškai skiriami, kai teisingai pateikti trys atsakymai.
60	<p>Kaltinimas – Lietuva sudarė karinę santarvę su Latvija ir Estija (šiurkščiu būdu sulaužė savitarpio pagalbos sutartį). Paaškinimas: kaltinimas buvo nepagrįstas, nes sudaryta santarvė buvo be karinių įsipareigojimų.</p> <p>Kaltinimas – provokacijos prieš SSR įgulas. Paaškinimas: Lietuva skrupulingai laikėsi šios sutarties, nenorėdama provokuoti SSRS.</p>	2	<p>Taškas skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p>2 taškai skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai.</p>
61	<p>Lietuva priėmė Lenkijos ultimatumą, nes buvo reikalaujama užmegzti tik diplomatinis santykius. Atsisakymas priimti ultimatumą dėl diplomatinių santykių užmezgimo būtų buvęs nepalaikytas ir sunkiai suprantamas tarptautinės bendruomenės. Egzistavo reali karo grėsmė.</p> <p>1939 m. Lietuva nusileido Vokietijai, nes ši grasino panaudoti karinę jėgą. Kitoks Lietuvos sprendimas būtų nesulaukęs didžiųjų valstybių palaikymo. Jokia valstybė nežadėjo Lietuvai karinės pagalbos.</p> <p>1940 m. ultimatumą priėmė Lietuva, norėdama išsaugoti valstybę nuo didelių nuostolių. Be to, ultimatumas buvo įteiktas karo sąlygomis, todėl sulaukti paramos iš užsienio nebuvo jokios tikimybės. Lietuvos valdžia nebuvo gerai pasiruošusi krašto gynybai.</p> <p>Lietuvai pavyko išsaugoti didžiąją tautos dalį, nors nuostoliai buvo milžiniškai. Išliko galimybė atgauti Vilniaus ir Klaipėdos kraštus.</p> <p>Sovietines represijas patyrė daugybė žmonių. Sumažėjo pasitikėjimas savo jėgomis, ilga okupacija stipriai pažeidė tautos mentalitetą.</p>	5	<p>Taškas skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.</p> <p>2 taškai skiriami, kai teisingai pateikti abu atsakymai.</p> <p>3 taškai skiriami, kai teisingai pateikti trys atsakymai.</p> <p>4 taškai skiriami, kai teisingai pateikti keturi atsakymai.</p> <p>5 taškai skiriami, kai teisingai pateikti penki atsakymai.</p>